

potřeb a na této bázi úspěšný pokus o objasnění, proč určitá zápleтка (konflikt) z pohledu vnějšího pozorovatele u něko-ho dokáže vyvolat strach a úzkost, u dru-hého nikoliv.

Závěrem lze podotknout, že čtenáři se dostává základního poučení o složité pro-blematicke přehledným a jasným způsobem, místy až populistickým, což však není na škodu věci. Proto lze knihu všem v textu výše uvedeným čtenářům, včetně sociálních pracovníků, jenom doporučit.

Zdena Michalová

Šimanovský, Z.: Hry s hudbou a techniky muzikoterapie.

Praha, Portál 1998.

Knih Zdeňka Šimanovského se zabývá využitím hudby a rytmu ve výchově, sociální práci a klinické praxi.

Základem publikace je manuál her a metod, které spojují využití hudby a rytmu s pohybem, dramatikou, výtvarnou činností, mluveným slovem a fantazií. Tomuto souboru her a hudebně terapeutických činností je předřazena část teoretická, v které se autor ve stručnosti věnuje historii muzikoterapie, základní struktury hudebně – terapeutických lek-cí, uvádí zásady správného přístupu lek-tora při vedení těchto setkání vedoucí k efektivní atmosféře ve skupině. V této části autor rovněž nastiňuje svoji před-stavu ideálního vzhledu a vybavení míst-nosti, kde se hudebně – terapeutická čin-nost provádí.

Právě tato teoretická část, v níž se Zde-ňek Šimanovský pokouší vymezit proble-matiku využití terapeutických možností hudby a zároveň nastinit základní teoretic-ká východiska, je dle mého názoru diskuta-bilní částí knihy. Vzhledem ke skutečnosti, že hlavním smyslem publikace je nabídnout pracovníkům pomáhajících profesí zmíně-ný manuál her, nelze vytýkat teoretické části stručnost a určitou míru zobecnění. Problé-mem je, že s touto stručností je spojena i for-málnost některých kapitol a některé infor-mace jsou dle mého názoru zavádějící.

Problematická je především část, v které autor popisuje hranice pedagogiky a tera-pie. Souhlasím s názorem, že hranice vý-chovy a terapie se překrývají (podobně jako v hudbě nelze od sebe oddělit dimen-zi estetickou a terapeutickou). Na druhou stranu je ale důležité zmiňované pojmy vy-mezit. Zvláště u nás je v poslední době velmi módní označovat pojmem terapie mnoho aktivit naprosto neodůvodněně, bez odborného náhledu, a často i bez osobnostních předpokladů lidí, kteří se těmto aktivitám věnují. Používá-li tedy autor termín muzikoterapie, je podstatné ho vymezit jako kvalifikovanou činnost, při které se hudebního materiálu používá primárně k terapeutickým účelům. Z tera-putického hlediska považuji za zavádě-jící kapitolu popisující příklad struktury lekce. Při popisu ideálního vzhledu a vy-bavení ateliéru se Zdeněk Šimanovský drží až příliš „při zemi“, zvláště v případě tech-nického vybavení jsou současné možnos-ti mnohem bohatší (o ideálních předsta-vách ani nemluvě).

Podstatné a cenné je v teoretické části knihy zdůraznění zásad a východisek, jež vedou k otevřené nedirektivní, důvěryplné a tvůrčí atmosféře ve skupině. Ve středu pozornosti autora není metoda, postup či výkon, ale klient (žák, hráč) a jeho aktuální prožitek.

Praktická část Šimanovského publikace si zaslouží vysoké ocenění. Dle mého názoru svojí úrovní nemá v oblasti publikačního zpracování hudebně terapeutických činností u nás srovnání. Manuál více než dvou set her a cvičení je přehledně členěn do těchto osmi kapitol: 1. Hry s rytmem, 2. Hry s předměty a nástroji, 3. Improvizace pohybem na hudbu, 4. Hry se zpěvem, 5. Písničkajako námět dramatického děje, 6. Hudba a výtvarné techniky, 7. Hudebně-dramatické formy, 8. Poslech, fantazie a relaxace.

Popis jednotlivých her a činností je přehledný a velmi transparentní. V záhlaví každého cvičení autor uvádí základní informace (cíl, spodní věková hranice, počet účastníků, doba trvání, hlučnost), k čemuž využívá systému ikon. Výborné zpracování manuálu her podtrhuje uvedení doporučených hudebních skladeb z oblasti folklóru a klasiky. Drobné výhrady lze mít k výběru autorů a skladeb, kdy Zdeněk Šimanovský zmíněné hranice hudebních žánrů překračuje (např. informace, že skladby Stevena Halperna jsou obecně určeny k uvolnění a relaxaci, je mylná). Skvělou praktickou část obohacují autentické příběhy osobností z řad pedagogů a terapeutů, které dokládají terapeutické možnosti hudby na konkrétních případech.

Na závěr nezbyvá než knihu Zdeňka Šimanovského vřele doporučit všem pedagogům, terapeutům, vychovatelům i studentům. Na obsahu knihy je znát, že autor vychází ze zasvěcených praktických zkušeností. Jsem přesvědčen, že vysoká kvalita praktické části vyvolá mezi odbornou veřejností zasloužený ohlas a stane se pro mnohé obohacením a inspirací v pedagogické a terapeutické praxi.

Tomáš Procházka

Kubová, L. - Pavelová, Z. -
Řádková, I.: **Znak do řeči.**
Praha, Tech - Market 1999.

V prvních měsících roku 1999 vydalo nakladatelství Tech - Market publikaci, která uzavírá řadu knížek týkajících se alternativní a augmentativní komunikace u těžce zdravotně postižených (multihandicapovaných) osob.

Publikace *Znak do řeči* chce pomoci všem pedagogům, rodičům, vychovatelům a dalším, kteří chtějí v praxi splnit aktuální úkol dneška - umožnit vzdělání všem dětem bez rozdílu.

Kniha má dvě části, teoretickou a praktickou.

V první části se seznámíme s pojmem „znak do řeči“ a s jeho významem. *Znak do řeči* je kompenzační prostředek pro osoby s řečovým postižením. Použitím *znaku* pomáháme postiženým komunikovat formou, která je založena na řeči těla, mimice a na přirozených znacích. *Znak do řeči* se používá snadněji než mluvená řeč.